

Minska klimatpåverkan - Återvätning för minskade utsläpp

Funktion

Enligt tidigare utredningar är den mest effektiva metoden att kraftigt minska utsläppen av växthusgaser från dikade torvmarker att återställa dem till våtmarker. Vid återvätning stoppas nedbrytningen av torven vilket gör att avgången av koldioxid och lustgas minskas. Efterhand när våtmarksväxter börjar etablera sig i våtmarken kan den också börja lagra kol och torvlagret kan då öka i storlek. Metanavgången kommer dock att öka eftersom den nedbrytning som ändå sker kommer att genomföras av mikroorganismer som verkar under syrefria förhållanden och bildar metan. Utsläppen av metan är dock som högst precis efter att en våtmark har restaurerats och avtar sedan med tiden. Den sammanlagda effekten blir i de flesta fall att utsläppen av växthusgaser minskar.

Torvmarker påverkar och blir påverkade av klimatet på flera sätt. I torven finns stora mängder kol inlagrat. Om all kol inbunden i världens alla torvmarker frigörs skulle koldioxidhalten i atmosfären fördubblas. Torvmarker har också ett utbyte av växthusgaser med atmosfären. Det handlar främst om koldioxid, metan- och lustgas. Metangas har cirka tjugo gånger starkare inverkan på klimatet än koldioxid och lustgas har flera hundra gånger starkare inverkan än koldioxid.

Mark som tidigare var torvmark och som dikats för att användas för skog- eller jordbruksproduktion utgör bara några procent av Sveriges yta. Trots det avger dessa marker stora mängder växthusgaser från Sverige, både koldioxid och lustgas, totalt cirka 12 miljoner ton CO₂ekvivalenter, vilket jämfört med Sveriges rapporterade utsläpp av växthusgaser är i storleksordningen 20 procent.

Vid en jämförelse med andra klimatåtgärder och vad dessa kostar i kronor per minskade utsläpp av växthusgaser kan en återvätning vara kostnadseffektiv förutsatt att anläggnings- och skötselkostnaderna hålls låga. Dessutom visar analyser att enskilda återvättningsprojekt kan vara samhällsekonomiskt lönsamma – särskilt på nationell nivå.

För bästa klimatnytta bör våtmarkernas vattenyta ligga stabilt nära markytan. Den enskilt viktigaste åtgärden för att bidra till att minska utsläppen av koldioxid från markanvändning är att återskapa våtmarker på utdikade torvmarker.

Prioriterade geografiska områden

Då utdikade organogena jordar såsom torvmarker är de som läcker mest CO₂ är de prioriterade vid återskapande och restaurering av våtmarker. Kartinventeringar visar att det i Kalmar län finns stora arealer utdikade torvmarker som idag är övergivna (7 600 ha), det vill säga, det sker ingen odling eller torvbrytning på dem längre¹.

¹ Berglund, Örjan och Eklöf, Torbjörn. Övergivna torvjordar i Mellansverige – rapport till klimatpolitiska vägvalsutredningen. Jordbrukets vattenhushållning. Uppsala, 2019.

Kartmaterial

- SGUs jordartskarta (torvmarker) <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-torv.html>
- SLUs analys av övergivna torvjordar

Läs mer

- <https://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/markanvandning/torvbruk/>
- https://www2.jordbruksverket.se/download/18.398404781668c84d6edeac8c/1540291633301/ra18_30.pdf
- www.mynewsdesk.com/se/jordbruksverket/pressreleases/aaterstaellda-vaatmarker-kan-saenka-svenska-koldioxidutslaep-2781601
- https://cec.prodwebb.lu.se/sites/cec.lu.se/files/dikade_vatmarker_03_2013_final.pdf
- <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-1293-9.pdf?pid=2694>
- [Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023](#)